

Analysis of the historical elements of Polish-Russian relations**A lengyel-orosz kapcsolatok történelmi elemeinek vizsgálata**KORCSIK Kristóf¹**Abstract**

With the ongoing Russian-Ukrainian war, Eastern Europe is under even greater scrutiny than usual, especially since the outbreak of war on 24 February 2022. World public opinion has focused on the policies of the countries of the region towards Russia, and the ill-chosen foreign policy actions of individual countries can cause considerable international discontent, which can later affect their bilateral relations. The theme of this work is the study of Polish-Russian relations, in such a way as to illustrate, through case studies, the evolution of Polish-Russian relations and their impact on Polish foreign and security policy thinking. The main conclusion of the article is that martyrology has had a significant impact on Polish foreign and security policy thinking to date. The effects of the history of Russia have not been lost, they are still alive in Polish society, which in some cases can lead to bad decisions in Polish decision-making.

Keywords

Poland, Russia, history, foreign policy, security policy

Absztrakt

A jelenleg is zajló orosz-ukrán háború következtében elmondható, hogy Kelet-Európát a szokásosnál is nagyobb figyelem övezi, különösen a háború 2022. február 24-ei kitörése óta. A világ közvéleményének fókuszába került a térség országainak Oroszország irányában tanúsított politikája, az egyes országok nem megfelelően megválasztott külpolitikai lépésekkel jelentős nemzetközi elégedetlenséget is kiválthatnak, mely később bilaterális kapcsolataikra is kihatással lehet. A munka témáját a lengyel-orosz kapcsolatok tanulmányozása teszi ki, még hozzá olyan módon, hogy egyes esettanulmányok vizsgálatán keresztül mutatja be a lengyel-orosz kapcsolatok alakulását, valamint e kapcsolatok hatását a lengyel külpolitikai, valamint biztonságpolitikai gondolkodásra. A cikk fő eredménye, hogy a mártírológia mai napig jelentős hatást gyakorol a lengyel kül- és biztonságpolitikai gondolkodásra. Az Oroszországgal kapcsolatos történelem hatásai nem veszték el, azok jelenleg is tovább élnek a lengyel társadalomban, mely egyes esetekben rossz döntésekhez is vezethet a lengyel döntéshozatalban.

Kulcsszavak

Lengyelország, Oroszország, történelem, külpolitika, biztonságpolitika

¹ korcsik18kristof@gmail.com | ORCID: 0009-0006-9662-6498 | Masters student, Ludovika University of Public Service | Mesterszakos hallgató, Nemzeti Közsolgálati Egyetem

BEVEZETÉS

Elmondható, hogy a 21. századba érve a multilaterális kapcsolatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az egyes országok között fennálló bilaterális kapcsolatok is. Francis Fukuyama a történelem végének eljövételét megfogalmazó teóriája nem valósult meg, nem mindegyik állam kezdett el idomulni a liberális demokrácia rendszeréhez, sőt, egyes országokban ennek szöges ellentétét látjuk. A nagy nemzetközi szervezetek – gondolhatunk itt akár az Egyesült Nemzetek Szervezetére, akár az Európai Unióra – nem képesek önmagukban megakadályozni a nemzetközi konfliktusok kialakulását, az egyes államok között zajló párbeszédre továbbra is hatalmas hangsúly fekszik. Az országok közötti kommunikációt és kapcsolatokat nagyban megnehezíthetik egyes történelmi, kulturális, gazdasági, politikai tényezők, a megnehezedett kommunikáció pedig későbbi konfliktusokban is nagy kihívásokat szülhet. Munkám célja, hogy nyomon kövesse Lengyelország és Oroszország kapcsolatainak alakulását, különös figyelmet szentelve arra, hogy milyen – geopolitikai, történelmi és egyéb – tényezők alakították pozitív, vagy éppen negatív irányba ezen kapcsolatokat.

A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

A jelenleg is zajló orosz-ukrán háború folyásával párhuzamosan fokozatosan egyre nagyobb figyelem hárul a két ország történelmi kapcsolatainak mikéntjére. Újabb és újabb elemzések születnek a témával kapcsolatban, mindezek mellett pedig a szűkebb és tágabb régió is hatványozottan nagyobb figyelmet kap, még az eddig megszokotthoz képest is. Dolgozatommal célom, hogy a térség egy másik meghatározó középhatalma, Lengyelország kapcsolatait mutassam be a konfliktus agresszor államával szemben. Különösen fontos ez azért is, hiszen Lengyelország és Oroszország kapcsolata a történelem folyamán is meghatározó jelentőséggel bírt a térség prosperitása szempontjából, mindezek mellett pedig a két ország között a tizenhatodik és tizenhetedik században lezajlott harcok igen nagy része éppen a mai Ukrajna területének birtoklása érdekében zajlott.

A téma személyes érdeklődésem középpontjában is áll. Köszönhető ez annak, hogy a 2022/23-as tanév őszi félévében alkalmam volt Erasmus mobilitáson keresztül egy félévet Varsóban tanulni. Az oktatásnak helyt adó intézmény az „Akademia Sztuky Wojennej” volt, mely lényegében egyfajta lengyel védelmi egyetemként szolgál, a lengyel katonai képzés legfelsőbb intézménye, mindemellett pedig jelentős számú civil hallgató is itt folytatja tanulmányait. A félév során alkalmam volt megtapasztalni, hogy a lengyel történelmi múlt, és annak Oroszországhoz köthető része milyen nagy hatással is van a lengyel biztonság- és védelempolitikára, milyen mértékben befolyásolja Lengyelország külpolitikai lépéseit. A lengyel külpolitika történelmi befolyásoltsága, jóllehet természetes, mégis jól láthatóan kiütöközik az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos lengyel lépésekben, ez a kiütöközés keltette fel érdeklődésemet már Lengyelországban is, most pedig, ezen munkával szeretnék a téma mélyére ásni.

LENGYELORSZÁG ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Lengyelország egy Közép-Európában elhelyezkedő állam, mely a Balti-tenger partján fekszik. Területe 312 685 négyzetkilométert tesz ki, ezzel Európa kilencedik legnagyobb állama (amennyiben csak az európai országok földrajzilag is Európához köthető területeit

vesszük figyelembe). Az országnak hét állammal van kölcsönösen elismert határa, melyek többsége NATO-szövetséges és EU-tagállam - nyugaton Németországgal, délen a Cseh Köztársasággal és Szlovákiával, északkeleten pedig Litvániával. A másik három szomszéd, Fehéroroszország, Ukrajna és Oroszország nem tagja e két szervezetnek.

Lengyelország lakossága 2022-ben 37,76 millió főt tett ki, de folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ezzel a népességszámmal az ország Európában a kilencedik, az Európai Unióban pedig a hatodik legnagyobb népességszámmal rendelkezik. Nagy problémát jelent azonban, hogy az ország 2004-es uniós csatlakozása óta becslések szerint mintegy 2,5 millió lengyel hagyta el az országot, ráadásul az elvándorlók legnagyobb része a munkaképes korosztályból került ki, ez pedig egyre nagyobb nyomást helyez a lengyel államra, hiszen a munkaképes korúak számának folyamatos csökkenésével a lengyel kormánynek fokozatosan meg kell nyitnia határait az Európai Unión kívülről érkező menekülteknek. [3]

Az ország lakossága homogénnek tekinthető, mintegy 97%-a vallja magát lengyelnek, így az országon belüli etnikai kisebbségek nem jelentenek jelentős problémát. A római katolicizmusnak hagyományosan jelentős szerepe van a lengyel nép életében, mai napig a lakosság mintegy 87%-a vallja magát katolikusnak, ugyanakkor ez az arány a jövőben valószínűleg csökkenni fog, az Ukrajnából és más területekről érkező migrációnak köszönhetően.

A LENGYEL-OROSZ KAPCSOLATOK TÖRTÉNETE

Mint korábban említettem a lengyel geo- és külpolitikai gondolkodás rendkívül mély történelmi gyökerekből fakad. A lengyel-orosz kapcsolatok relevanciájában egy igen egyszerű általános nézet áll fent Lengyelországban: a lengyel nép a két ország közötti kapcsolatok áldozata, míg Oroszország a relációt nehezítő tényezők elkövetője, tettese volt. Az ehhez a nézethez hozzájáruló faktorok vizsgálatához érdemes a Lengyel-Litván Unió létrejöttéig visszaforgatni a történelem kerekét. [3]

A Lengyel-Litván Unió története a krevai unió aláírásával kezdődött 1385-ben, ennek keretében a két állam 1569-ig perszonálunió volt, majd a lublini unió 1569-es megkötésével megalakult a „Lengyel Királyság és Litván Nagyfejedelemség” néven ismert államalakulat, melynek ismertebb neve a „Lengyel-Litván Unió”. Az Unió egészen 1795-ig fennállt. Az Unió létrejöttével és fejlődésével Kelet-Európa akkori egyik legnagyobb és legerősebb állama jött létre, a Magyarországon is ismert Jagelló-dinasztia uralkodása alatt az Unió határai magukba foglalták a mai Litvánia, Fehéroroszország, Lengyelország, Ukrajna, Lettország, Dél-Észtország, Kalinyingrád területét, valamint Oroszország, Szlovákia és Csehország egyes részeit is. [4]

A lublini unió megkötése után már jelentős harcok folytak az Unió és az Orosz Cárság között. A Cárság célja a Balti-tenger elérése volt, ennek érdekében folyamatosan harcban álltak Svédországgal és az Unióval, ugyanakkor az Unió pedig Keletre szeretett volna terjeszkedni, a konfliktusok így állandósultak. 1610-ben az Unió csapatai elfoglalták Szmolenszk, majd Moszkva városát is, ugyanakkor 1612. november 4-én a lengyelek kiűzetésre kerültek Moszkvából. Az esemény dátumának később igen jelentős szimbolikus jelentése lett a lengyel-orosz kapcsolatokban is, ezt a későbbiekben bővebben kifejtem majd. [5]

Jelentős változás az 1667-es andruszovói béke megkötésével következett be. Ekkortól kezdve Nagy Péter uralkodása alatt az Orosz Cárság fokozatosan tört előre nyugati

irányba, Lengyelország pedig ezzel párhuzamosan belső gondokkal küzdött, megindult a Lengyel Királyság, és önmagában az Unió fokozatos hanyatlása. Lengyelország lépésről-lépésre orosz és porosz függésbe került, majd a bari konföderáció elbukása után végbement az ország első felosztása 1772-ben. Az orosz uralom egyre nagyobb lett a lengyel állam felett, Lengyelország egyfajta orosz protektorátus szintjére süllyedt, ennek keretében közvetlenül az orosz nagykövet, közvetve pedig maga Nagy Katalin cárnő lett az Unió protektora. 1795-re az ország harmadik feldarabolása is megtörtént az Orosz Cárság a Porosz Királyság és a Habsburg Birodalom között, ezáltal Lengyelország gyakorlatilag 123 évre megszűnt létezni és eltűnt az európai térképekről. A három felosztás eredményeként a lengyel identitás azzal a nézettel társult, hogy Lengyelország függetlenségére a legnagyobb veszélyt a Németország és Oroszország közötti szerencsétlen geopolitikai elhelyezkedése jelenti. [6]

Jóllehet, a szétdaraboltság ideje alatt az orosz politika nem mindig volt feltétlenül kegyetlen a lengyelekkel szemben, ettől függetlenül tény, hogy a felosztó hatalmakkal szembeni ellenállás az Orosz Cársághoz csatolt területek lakói körében volt a legerősebb. A korszak nagy nemzeti felkeléseinek - az 1830-1831-es novemberi felkelés és az 1863-as januári felkelés – mindegyike az Orosz Cárság ellen irányult. A lengyelek ezekben a felkelések formájában folytatott harca hozzájárult mind a hazafias hagyományok, mind az oroszellenes érzelmek megszilárdításához a lengyel társadalomban. Az azóta következő generációkban is mélyen elültetésre került a lengyel ellenállás és hősiesség gondolata az elnyomókkal szemben, mindezek mellett pedig az oktatási és irodalmi hagyomány is aktív szerepet játszott a „két ellenség” – Oroszország és Németország – elméletének terjesztésében, hiszen a hagyománynak ez az eleme teremtette meg a felosztás alatt élő lengyelek identitásának megőrzéséhez. [7]

Az első világháború végével született meg a független Lengyelország, mint önálló entitás, ugyanakkor nem könnyű geopolitikai helyzet várta a frissen létrejött államot: sem Németország, sem Szovjet-Oroszország nem ismerte el teljes mértékben az újonnan létrejött országot. A német vezető körök a „Saisonstaat” kifejezéssel illették Lengyelországot, mely a lengyel államiság rövidegét igyekezett kihangsúlyozni, Molotov szovjet külügyi népbiztos pedig a „the bastard of Versailles” jelzőt fogalmazta meg a lengyelekkel szemben. Nem is kellett sok időnek eltelnie az első összeütközéshez Lengyelország és Szovjet-Oroszország között, ugyanis 1919-ben kitört a szovjet-lengyel háború, melyet az 1921-es rigai béke zárt le, és fő célja Lengyelország számára a volt keleti lengyel területek visszaszerzése volt. Ez a háború a lengyel köztudatban sokak számára úgy maradt meg, mint a bolsevizmus terjedése ellen vívott hősiesség küzdelem, újabb réteget rakva ezzel a lengyel néplélek oroszellenességére. [7] Fontos kiemelni, hogy már a középkorban elterjedt az a nézet, miszerint a lengyelek Szarmatiából származnak, arra a meggyőződésre vezetve őket, hogy nekik, akik Nyugat-Európa részének érezték magukat, szokatlanul fontos szerepük van - hogy visszatartsák az Ázsia felől Európára törő barbár inváziókat. [6] Ennek egyik példaként tekinthettek a szovjet-lengyel háborúra is.

Mint mindenki számára ismeretes a Molotov-Ribbentrop paktum részeként a Szovjetunió is becsatlakozott 1939-ben a náci Németország Lengyelország elleni támadásához. Ez a lépés a lengyel népben két indokból fakadóan is jelentős nyomot hagyott. A hősiessen küzdő, bár túl sokat tenni nem tudó lengyelek számára a Szovjetunió csatlakozása az ellenük folyó támadáshoz hátba szúrást jelentett, hiszen ezzel a Szovjetunió felrúgta a két ország

között 1932-ben létrejött megnevezési egyezményt. Mindezek felül a szovjetek által elfoglalt területeken megkezdődött a lengyelek deportálása Kazahsztánba. [3]

A második világháború történéseiből mindenképpen kiemelkedik Lengyelország számára a katyíni vérengzés eseménye. 1940 tavaszán a kozelszki, sztrobelszki, és osztzkovi hadifogolytáborok mintegy 22 000 lengyel hadifoglyát ölték meg az NKVD tagjai, majd helyezték a holttesteket tömegsírokba. A vérengzés ténye 1943-ban vált ismertté és széleskörű felháborodást váltott ki a lengyel társadalomban, különösen a lengyel elit tagjaiban. Ehhez az is hozzájárult, hogy ekkorra a Szovjetunió és Lengyelország közös harcot vívott a német csapatok ellen. [3] A vérengzés jelentőségéről a lengyel-orosz kapcsolatokra nézve a későbbiekben bővebben ejtek majd szót.

A második világháború befejezése után Lengyelország is fokozatosan a szovjet érdekszféra részévé vált, ezáltal a keleti blokk tagja lett. A világháborút lezáró béke eredményeként az ország területe is megváltozott. Az új lengyel államot mintegy 200 kilométerrel nyugatra tolták, ennek keretében az ország keleti részéből bizonyos területek a Szovjetunió kezére kerültek, viszont nyugaton a vesztes Németországtól kapott területeket a lengyel állam. A későbbi hidegháború éveit alapotvetően a nagyhatalmi ellenségeskedés és a geopolitikai játszmák határozták meg Lengyelország sorsát. Jóllehet a lengyel társadalom igen nagy része jelentős tudással rendelkezett a lengyel-orosz és lengyel-szovjet kapcsolatokban fennálló nehéz eseményekről (mint amilyen a katyíni vérengzés), de ez sem az oktatási programokban, sem nyilvános vitákban nem került szóba, természetesen a szovjet függésnek köszönhetően. Az eseményekről való hallgatás egyedül az egyetemi és akadémiai világban nem volt teljes, hiszen számos kutató a tudomány szabadságára hivatkozva – még ha nem is teljesen nyíltan – de végzett ilyen irányú kutatásokat, valamint ezen események egyre többször váltak egyetemi előadások és szemináriumok beszédtemájává az 1970-es és 80-as években. [3]

A Harmadik Lengyel Köztársaság 1989-es létrejöttével az országban elkezdődhetett az a demokratikus átmenet, melynek köszönhetően a ma ismert Lengyelország is létrejött. Az ország azóta függetlenséget és teljes szuverenitást élvez, az ország történelmével kapcsolatos viták ugyanakkor a mai napig megnehezítik a lengyel-orosz kapcsolatok harmonikus válását. Az 1990-es évek elején a Nyugat, amellyel Lengyelország közeledésre törekedett, és Oroszország szorosan együttműködött, és ez hozzájárult ahhoz, hogy Lengyelország egyfajta híd szerepet öltön fel a Nyugat és Oroszország között. Ez 1992-ben megváltozott, amikor Moszkva heves ellenállását fejezte ki Lengyelország és egyéb közép-európai országok NATO csatlakozási vágyára. [6]

A TÖRTÉNELMI MÚLTBÓL FAKADÓ VITÁK

Munkám ezen részében a lengyel-orosz kapcsolatok történelmi múltból eredő vitáit, és annak a modernkori lengyel külpolitikai lépésekre gyakorolt hatásait szeretném szemléltetni 3 példára levetítve. A lengyel történelem eseményeinek, különösen azoknak, melyek a mindenkori Oroszországhoz köthetőek, mindig is szimbolikus jelentőségük volt. Ezen események nagyban befolyásolják Oroszország megítélését a lengyelek körében, a lengyel politikai élet tagjai pedig előszeretettel hánytorgatják fel őket az éppen kívánatos hatások elérése érdekében. Fontos kiemelni, hogy ez nemcsak belpolitikai hanem külpolitikai okokból is történhet, valamint gyakran alkalmazott módszer Oroszország elszigetelése érdekében a nemzetközi élet szereplői között.

A katyíni mészárlás emlékezetének kérdése

Az első szemléltető példát a már korábban tárgyalt katyíni vérengzés szolgáltatja. Nemsokkal a lengyelországi demokratikus átmenet végbemenetele után a lengyel elit követelte a vérengzés kérdésének elismerését, az ügy bővebb kivizsgálását. Jóllehet először az ekkor még létező Szovjetunió, majd az Oroszországi Föderáció is elismerte a bűncselekmény tényét, mégis az ügy a nyilvános viták és a lengyel-orosz párbeszéd állandó témája maradt, hiszen a lengyel fél folyamatos bocsánatkéréseket és lépéseket követelt, ezzel is napirenden tartva Katyín kérdését.

A 2000-es év a továbbra is feszült lengyel-orosz kapcsolatok ellenére tartalmazott sikereket a vérengzés kérdésében, hiszen Jerzy Buzek kormánya elérte, hogy a vérengzés áldozatainak emlékére két lengyel katonai temető is nyílhatson Katyín és Mednoe településen. Ezzel a lépéssel az Oroszországi Föderáció lezártnak tekintette a bűncselekmény kérdését, ugyanakkor a lengyel kormány a bűncselekmény további kivizsgálását követelte. [3]

2004. november 30-án a Lengyel Nemzeti Emlékezet Intézete a katyíni vérengzést nemcsak háborús bűncselekményként, hanem népirtásként minősítette, mely az emberiség elleni bűncselekmények legsúlyosabb kategóriájának számít. Természetesen Oroszország ezt a minősítést azonnal elutasította, majd később a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága sem osztotta a lengyel intézet véleményét, hiszen a 2012. április 16-i ítéletében a mészárlást a szovjet hatóságok által elkövetett háborús bűncselekményként nevezte meg. [8] Természetesen Lengyelország nem értett egyet a bíróság határozatával, és az ügyvel kapcsolatos viták tovább folytatódtak.

Még jóidővel a bíróság határozata előtt, 2005. márciusában az Oroszországi Föderáció legfőbb katonai ügyésze anélkül zárta le a katyíni mészárlással kapcsolatos nyomozást, hogy bárki ellen vádat emelt volna, ezzel szimbolikusan egyszerű bűncselekményként kezelte az ügyet, melyet a lengyel fél nyilván nem fogadhatott el, a Lengyel Nemzeti Emlékezet Intézete továbbra is követelte a vérengzés emberiség elleni bűncselekménnyé minősítését, valamint tovább folytatta nyomozását az ügyben. [3]

A vérengzés kérdésében – és ezzel a két ország közötti kapcsolatokban – könnyebbé hozott 2007 ősze és 2010 tavasza között fennállt lengyel kormány, mely a lengyel-orosz párbeszéd javítására törekedett. Szimbolikus jelentőségű esemény volt, hogy a katyíni mészárlásról tartott megemlékezésen először vett közösen részt Lengyelország és az Oroszországi Föderáció miniszterelnöke a katyíni katonai temetőben 2010. április 7-én. [9] A további enyhülést azonban megakadályozta a 2010. április 10-i szmolenszki légikatasztrófa, melyről később ejtek majd szót.

A november 4-i ünnep bevezetése

A második szemléltető tényezőhöz 2005-be kell visszautaznunk. A 2005-ös évre a lengyel-orosz kapcsolatokban további nehezítő tényezőt jelentett, hogy Oroszország igen rossz szemmel nézte Lengyelország szerepét Ukrajnában, különösen a Narancsos Forradalom támogatásában. [10] Részben ennek a következményének is volt tekinthető az az eseménysorozat, melyre a szakirodalomban „the war of diplomats” elnevezéssel szoktak hivatkozni. 2005 júliusában orosz diplomaták gyermekeit bántalmazták, majd erre „válaszul” augusztusban kettő lengyel diplomatát, egy újságíró és a lengyel nagykövetség egyik orosz munkatársát bántalmazták fizikailag Moszkvában ismeretlen támadók.

A második szemléltető tényező ugyanakkor valójában a 2005-ös év végén jött el, amikor az orosz elnök úgy döntött, hogy 2005-től kezdődően új nemzeti ünnepet hoz létre az Orosz Föderáció számára, ugyanis november 4-ét tette meg a Nemzeti Egység Napjává, mellyel a lengyel haderő korábban már említett 1612-es Moszkvából történő kiűzésére emlékezik az ország. A lépés Lengyelországban, talán mondani sem kell, jelentős elégedetlenséget váltott ki. [3]

A szmolenszki légikatasztrófa hatása

A fentiekben már volt szó a 2007 és 2010 között, a lengyel-orosz kapcsolatokban tapasztalható enyhülésről, melyet a szmolenszki légikatasztrófa ástott végül alá. Ez szolgál a harmadik szemléltető tényezőként.

A légikatasztrófa 2010. április 10-én történt a szmolenszki reptér közelében. A bal esetben elhunyt Lech Kaczyński lengyel elnök, valamint 95 fős delegációja (tele magasrangú tisztviselőkkal), akik mind Katyń-ba voltak úton a Lengyel Légierő gépével. A korábban már kormányon lévő PiS párt Oroszországot és a Donald Tusk által vezetett kormányt azzal vádolta, hogy összeesküvést szöttek és támadást készítettek elő a lengyel delegáció ellen. [11] A szmolenszki katasztrófában elhunyt lengyel elnök testvére, Jarosław Kaczyński által vezetett, akkor ellenzékben lévő PiS az oroszellenes hangulat felkorbácsolásában kiváló munkát végzett. Az Oroszországot vádoló és a katasztrófát követő kampány kizárta a lengyel és az orosz nemzet közötti megbékélést. A PiS politikusai azzal vádolták ellenfeleiket a PO-PSL kormányban, hogy nincsenek tudatában azoknak a veszélyeknek, amelyeket Oroszország jelent a lengyel függetlenségre; hogy szolgálkúvek Oroszországgal szemben, sőt, hogy elárulták a lengyel nemzeti érdekeket. A PiS kormányok a későbbiekben is előszeretettel építették Oroszországgal kapcsolatos politikájukat a szmolenszki katasztrófa utóéletére és az azzal kapcsolatban kialakult általános vélekedésre. [3]

ÖSSZEGRZÉS

Külső szemléllőként sokszor nehezen érthető, hogy a lengyelek milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak a mártírológiának történelmükben. A jobboldali nacionalista PiS kormányok számára kényelmes volt az orosz veszély felhasználása a lengyelek félelemkeltésére, mert megkönnyíti a tekintélyelvű és populista belpolitika bevezetését. Meg kell azonban jegyezni, hogy a 2015 és 2023 között hatalmon levő Jog és Igazságosság (PiS) pártban sokan valóban meg is vannak győződve arról, hogy Oroszország valódi fenyegetést jelent Lengyelország függetlenségére. [3]

Lengyelországban a biztonságról való gondolkodás uralkodó kategóriája továbbra is a neorealista paradigma maradt, amelyben a nemzetközi politika fő szereplői az államok, amelyek változatlanul - és mindenekelőtt - a klasszikus biztonságot keresik, olyan fogalmakkal, mint a túlélés, a határok sérthetatlensége, a területi integritás, a függetlenség és a szuverenitás. [6]

Annak ellenére, hogy 2002-ben létrehozták a Nehéz Kérdésekkel Foglalkozó Lengyel-Orosz Csoportot (Polish-Russian Group on Difficult Matters), 2011-ben pedig a Lengyel-Orosz Párbeszéd és Megértés Központját (The Centre for Polish-Russian Dialogue and Understanding), a történelem továbbra is befolyásolja a két ország közötti kapcsolatokat. [6]

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] R. Lisiakiewicz, "Poland's conception of European security and Russia," *Communist and Post-Communist Studies*, vol. 51, no. 2, pp. 113-123, 2018. június.
- [2] *Demography database 2022*, Główny Urząd Statystyczny. Elérhető: <https://dbw.stat.gov.pl/en/dashboard/21>. Letöltve: 2023.11.07.
- [3] R. Zięba, *Poland's Foreign and Security Policy: Problems of Compatibility with the Changing International Order*. Cham: Springer Nature Switzerland AG, 2020.
- [4] K. Szokolay, *Lengyelország története*. Budapest: Balassi Kiadó, 2006.
- [5] B. Aras, F. Ozbay, "Polish-Russian Relations: History, Geography and Geopolitics," *Middle East Policy*, vol. 42, no. 1, pp. 27-42, 2008. március.
- [6] J. Zajac: *Poland's Security Policy: The West, Russia, and the Changing International Order*. London: Palgrave Macmillan, 2016.
- [7] J. Lukowski, H. Zawadzki, *A concise history of Poland*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- [8] Reuters. "European court rules against Russia on 1940 Katyn massacre." Reuters. Elérhető: <https://www.reuters.com/article/us-russia-massacre-court-idUSBRE83FOUB20120416>. Megtekintés dátuma: 2023.11.09.
- [9] R. Kiepuszewski. "Katyn massacre". Deutsche Welle. Elérhető: <https://www.dw.com/en/russia-and-poland-honor-katyn-massacre-dead/a-5440981>. Megtekintés dátuma: 2023.11.09.
- [10] T. Petrova. "Polish Democracy Promotion in Ukraine". The Rising Democracies Network, Carnegie Endowment for International Peace. Elérhető: <https://carnegieendowment.org/2014/10/16/polish-democracy-promotion-in-ukraine-pub-56907>. Megtekintés dátuma: 2024.02.03.
- [11] M. Stolarczyk, "Rosja w polityce zagranicznej Polski w okresie pozimnowojennym (aspekty polityczne)," *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, vol. 11, pp. 13-107, 2013.